

Datum
2 december 2002

Ons kenmerk
1924622/01

Bied
1 van 4

Aantal bijlagen

Aan : PHAIVD

Van : D4

CC :

Betreft : Vestzaknotitie Resolutie 1441 inzake Irak

Inhoud vestzaknotitie

Mede met het oog op uw deelname, met Minister Remkes aan overleg o.l.v. MP over Irak, wordt in deze notitie een overzicht gegeven van de inhoud en systematiek van de op 8 november jl. aangenomen Veiligheidsraadresolutie (VR) 1441. Vervolgens wordt een tweetal belangrijke 'ijk' momenten omschreven bij de uitvoering van de inspecties. Daarna volgt een weergave van enkele belangrijke interpretatiekwesaties van de inhoud van de resolutie.

Essentie

Indien Irak rationeel handelt, zal het trachten militaire acties van de Verenigde Staten en haar bondgenoten te voorkomen. Daarom zal Irak tegemoetkomen aan de in VR-resolutie 1441 opgelegde verplichting om op 8 december a.s. een opgave te verstrekken van alle massavernietigingswapens die in haar bezit zijn. Ook zal zoveel mogelijk worden meegewerkt met de wapeninspecteurs. De vraag is hoe lang Irak dat vol kan houden. Het is onwaarschijnlijk dat direct volgend op 8 december voldoende steun zal zijn in de VR voor een aanval op Irak.

Inhoud Veiligheidsraad (VR) Resolutie 1441

De resolutie sluit in systematiek aan op alle VR resoluties die ten tijde van en na de Golfoorlog zijn aangenomen inzake Irak. De belangrijkste hiervan is resolutie 687 (1991) op grond waarvan Irak alle onderdelen van haar programma's voor de produktie en overbrenging van massavernietigingswapens moet ontmantelen.

Resolutie 1441 bevat de volgende belangrijke elementen:

1. Irak moet aan UNMOVIC en de IAEA binnen 30 dagen na aanneming van de resolutie een volledige opgave ('*a currently accurate, full and complete declaration*') verstrekken van alle aspecten van het bezit en productie van chemische, biologische en nucleaire wapens, alsook raketten en andere overbrengingsmiddelen. Bovendien bepaalt de resolutie dat Irak een opgave moet verstrekken van '*other chemical, biological and nuclear programmes including any which it claims are for purposes not related to weapon production or material*'. Met andere woorden: Irak moet een opgave verstrekken van

vrijwel alle productiefaciliteiten die op de één of ander wijze potentieel *dual-use* zouden kunnen zijn, naast opgave van het bestaande gehele arsenaal van massavernietingswapens en materiaal, ook al is dat al gedocumenteerd vóór 1998.

2. De tekst van de resolutie stelt vast dat Irak '*has been and remains in material breach*' van haar verplichtingen op grond van voorgaande resoluties, vooral 687. De resolutie omschrijft hierna twee situaties die een zogenoemde '*further material breach*' kunnen opleveren, te weten valse en onjuiste verklaringen of omissies van Irak in relatie tot de resolutie én het niet meewerken aan volledige implementatie van alle bepalingen van de resolutie. Met andere woorden, Irak *is* al in overtreding van opgelegde VR-verplichtingen en zal door verdere tegenwerking nog meer in overtreding raken.
3. De resolutie bevat vergaande bepalingen - vergeleken met resolutie 687 op grond waarvan UNSCOM functioneerde - om ongehinderde, onvoorwaardelijke en onbeperkte toegang tot welke plaats dan ook te garanderen aan de inspecteurs ('*any time, anywhere*'). Hiertoe behoort het ondervragen van Irakezen die betrokken zijn bij de wapenprogramma's, óók buiten Irak en met de mogelijkheid om hun familieleden mee te nemen.
4. De resolutie bepaalt dat Irak zich dient te onthouden van (het dreigen met) agressieve gedragingen ('*hostile acts*') gericht tegen vertegenwoordigers of functionarissen van de VN of de IAEA '*or of any member state taking action to uphold any Council resolution*'.
5. De resolutie draagt verder UNMOVIC en de IAEA op om onmiddellijk melding te maken van elke Iraakse inmenging en niet-meewerken aan de verplichting te ontwapenen. Irak wordt ten slotte gewaarschuwd voor '*serious consequences*' ten gevolge van '*continued violation*' van haar verplichtingen.

Potentiele breekpunten tijdens de inspectieprocedure

Hieronder volgt een uiteenzetting van enkele belangrijke momenten waarop tijdens de uitvoering van het inspectieregime een conflict tussen Irak en de VR kan ontstaan. Deze potentiële breekpunten zijn op resp. 8 december en 27 januari a.s.

1. Het eerste mogelijke belangrijke breekpunt is op **8 december**, wanneer Irak 30 dagen ná vaststelling van de resolutie een volledige opgave (zoals genoemd boven onder punt 1) moet verstrekken aan UNMOVIC, de IAEA en de Veiligheidsraad.

Twee situaties kunnen zich hierbij voordoen:

- Irak verstrekt een blanco of een vrijwel lege opgave van haar arsenaal massavernietingswapens en dual-use faciliteiten. Hoewel Irak bij herhaling en

in haar reactie op resolutie 1441 heeft gesteld dat zij geen massavernietingswapens bezit, is het niet waarschijnlijk dat deze weg zal worden gevolgd. Irak zou hiermee zichzelf op voorhand in een positie plaatsen dat zij niet volledig meewerkt aan de uitvoering van resolutie 1441. Niemand, ook niet in de Arabische wereld, zal politieke geloofwaardigheid hechten aan een Iraakse verklaring dat men niets of nauwelijks middelen bezit, te meer omdat de resolutie bepaalt dat Irak ook die faciliteiten en programma's moet melden waarvan het beweert dat er geen direct verband is met wapenproductie. Bovendien is een Amerikaanse reactie op deze stellingname zeer expliciet geweest. Powell en anderen in de regering hebben duidelijk gesteld dat als de Iraakse verklaring duidelijk vals is of als Irak tegenwerkt de VS de noodzakelijke stappen zullen ondernemen, inclusief het gebruik van militaire kracht. Volgens Bush zou een Iraakse ontkenning de 'meest ernstige gevolgen' uitlokken ('...*would invite the severest of consequences*'). Het Verenigd Koninkrijk is overigens minder stellig over het automatisch toepassen van geweld als Irak uitsluitend een 'zero statement' zou afgeven. Daarvoor zou Irak ook aantoonbaar onwaarheden moeten verstrekken of een opzettelijk gebrek aan medewerking moeten laten zien.

- Irak verstrekt een al dan niet uitgebreide lijst van (dual-use) faciliteiten, programma's, fabrieken en installaties. Bij de VN in New York is al een omvangrijk team van ongeveer 20 analisten klaar om deze lijst te beoordelen, maar naar verwachting zal het weken duren voordat alle gegevens zijn nagelopen en een beoordeling wordt gegeven. Deze tactiek geeft Irak ook meer tijd de Amerikaanse pogingen om politieke en militaire steun voor een aanval te verwerven, te ondermijnen.

2. Het volgende belangrijke moment is op **27 januari 2003**, 60 dagen ná de datum waarop de inspecties een aanvang hebben genomen (27 november). Op deze datum rapporteren UNMOVIC en IAEA aan de VR de eerste resultaten van de uitgevoerde inspecties. Ten eerste is het de vraag hoe uitgebreid deze eerste rapportage kan zijn, gelet op het feit dat UNMOVIC pas eind december volledig operationeel zal zijn en op zo'n 100 inspecteurs zal tellen. Ten tweede wordt in de tekst van de resolutie om een 'update' aan de VR gevraagd en dit impliceert geen finale rapportage maar vooral een 'progress report' over de bevindingen tot dat moment. Desalniettemin kan ook dit moment een breekpunt vormen, die inhoudelijk zal afhangen van hetgeen Irak op 8 december heeft gerapporteerd aan de inspecteurs en de VR.

Naar verwachting zal Irak in de aanloop naar deze rapportage-ronde medewerking verlenen aan de inspecteurs.

Interpretatie van tegenwerking van inspecties en de term 'hostile acts'

Datum
2 december 2002

Ops kenmerk
1924622/01

Blad
4 van 4

1. Voor het verdere verloop van de inspecties en vooral voor de vraag of (gewapend) ingrijpen gelegitimeerd kan worden door de VR, is van belang welke handelingen als 'tegenwerking' door Irak zullen worden geïnterpreteerd. De resolutie spreekt van '*continued violation*' van de opgelegde verplichtingen. De interpretatie ervan lijkt zich toe te spitsen op de vraag of een *enkel incident* als een overtreding kan worden aangemerkt dan wel dat er *een patroon van tegenwerking* moet zijn dat als overtuigend bewijs voor een overtreding kan gelden. Met dit laatste kan de VS de Veiligheidsraadsleden succesvoller onder druk zetten om Irak te veroordelen. Slechts het vertragen van toegang tot een te inspecteren site zal derhalve geen overtreding opleveren, maar regelrechte weigering van Irak om toegang te verschaffen of om een functionaris te interviewen wél.
2. Voorts is sprake van verschillen in de interpretatie van de term '*hostile acts*'. In de tekst van de resolutie wordt niet alleen gesproken van *hostile acts* tegen VN-inspecteurs maar ook tegen vertegenwoordigers van lidstaten die VR-besluiten doen naleven. De Verenigde Staten hebben medio november al geprobeerd om de Iraakse beschietingen van Amerikaanse en Britse vliegtuigen, die de zuidelijke no-fly zone patrouilleren, in deze zin als een 'hostile act' aan te laten merken. Dit heeft geen steun gevonden bij het Verenigd Koninkrijk en de VS hebben momenteel dit als drukmiddel laten vallen. Overigens is ook bekend dat de reikwijdte van de bombardementen in het kader van deze patrouilles de laatste maanden is verbreed. Niet alleen worden individuele radarinstallaties aangevallen maar ook de *command-and-control* infrastructuur zélf zijn doelwit, als voorschot op omvangrijkere militaire acties.